

طاشينك
اشيچيوتي غزته
صاحبنا: هارند فاموريان: ازمير

"TACHINK",
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՐ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	207.72.
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	108	54	2.72.
ԱՐՏԱՍՏԱՆՈՐԱՆ	25	13	30.

Նամակներ պէտք է ուղղել «ԴԱՇԻՆԿ»-ի
Խմբագրութեան
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» - Smyrne

Ձի հրատարակում ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

10 ՓԱՐԱ

ՈՐԲԵՒԱՅՐԻՆԵՐԸ

Խնդիր Սիւմն Է.Ֆ., Առաջնայի երկրորդ պատուիրակութեան իրաւագէտ անդամ Ներէն մին, վերջերս Բիւրոյի հոգեւոր մէջ իր մէջ ուշադրութեամբ յարգումով, ազգին նիւթական բացարձակ անկողնային կողմէն կը մատնանէր իր իրական ըրտնային որոշումները որոշեցին, և կեդրոնական միակ որոշումները մը հարաւորութիւնն ընդունելով՝ կը ինկարէր ազգային հոգածութեան առարկայ գործնելի կիւրծնային որոշումները, որոնց կէտք որ և է աշխատանքի հայթայթման մարտնչութեամբ մը ապահովութեամբ առարկայ առնելն զործնական միջոցը պիտի ըլլար իրենց որոշումներուն զոյգութիւնն ալ փրկելու:

Կիրակեան որոշումները... Հէգ, և դերական կանխեր, որոնց վրայ պէտք և դաժմն չափ չի խտուցեալ, որոնցմով շատ քիչ մտահոգեցեալ, և որոնք ամենէն ահաւորեալն ամենաանհաւանգ որոշումն ամբողջ աշխարհային իրաւունքն ու տառապանքն գեղեցիկ մէջ որ Կիրակեան է այսօր:

Անմար իրենց անհարկ մոտեցած, իրենց ընդերքը խաճատող, գաղափարը զրկանքին ու անօրինական ջանքերուն անտարբեր, իրենց արեւնոտած հոգիներուն մէջ կը կրնն խնկարկող կրկնիւր սիրելիներու, որոնցմէ ջարդարեալն խաղաղութեան զրկեց, և ոչնչեղ զանազան վիշտի իրենց ձագուկներուն, զորս որոշումնով գիտութեան կ'ուզէ բաժնի իրենցմէ...

Ինչ պիտի ըլլան աչք մայրերը, եթէ երես վրայ ձգուին, ինչպէս խոշորեցան մինչեւ հիմա:

Խնդիր Սիւմն Է.Ֆ.ի առաջարկը միակ փրկարար միջոցը կը ցուցնէ անոնց անհարկ կայունութեան զարմանք մը զանկու. փոխանակ մեր բոլոր կորուրէ սպառնալու որոշումներուն հաստատումն մէջ, պէտք է ջանադիր ըլլանք արհեստանոցներ, աշխատութեան տուններ հիմնելու, ուր աշխարհիկ որոշումները կարող ըլլան որ և է զբաղուեալ մը իրենց և իրենց գաւառներուն օրապահիկը չանկ:

Մեր բոլոր համագործակցող կը ձայնակցենք այդ առաջարկութեան:

Իրաւ է ինչ առաջարկներ բանաձեւելը զեւրին է, բայց երբ կարգը զայն գործադրութեան գիտելու կուգայ խնդիրը կը կանգնուի: Ո՞վ պիտի ընէ, ինչ միջոցներով եւ... Աւագ, ատենէ մը ի վեր կիւրծնային Աւերակայութիւնը չորս առաջարկներ հրապարակել և ծրարելու մշակել ուրիշ բան ըրած չունինք, մինչ ամէն պարագայէ աւելի կարող և վճարական քաղաք ատեն, խաղաղ գործով կանխել անհրաժեշտ էր այս պարագային:

Բայց դռնէ գիտնային ալ բան մըն է ինչ ինչ է մեր առջեւ ծովացող կարտուրութեան մէջ ամենէն կարեւորը, հրամայականն ու անհրաժեշտը, և աշխարհային միանգամ ընդ միշտ համագործակցող պէտք է որ մեր բոլոր անձերն ու ճիւղերը այդ ուղղութեամբ միացանք, խտայնեցնենք ու նուիրենք ազգովին:

Սակ առաջ, զանազան ժամանակներ, Հայկական այս կամ այն գաւառին մէջ՝ անհասկանալի նախաձեռնութեամբ հաստատուած արդիւնաբերական ձեռնարկներ տեղւոյն երկուս հայութեան համար նախախնամութիւն մը կրցած են ըլլալ, տրեւտեանքն միմեկին բարձրացումը կամ գէթ օրուան հային հայկականութեամբ: Մեր աչքին առջեւ օրինակ մը ունենք որ՝ այս տեսակետով՝ շատ բան կրնայ ինկարել:

մեկ: Իզմիրի պատուական ազգայիններէն Տիւր Մարգար Է. փղզիւր կորուրէ ձեռնարկեցութեամբ տարիներ առաջ Սիւստոյ մէջ հիմնուած գործի արդիւնաբերութեան գործը պարզապէս յեղաշրջում մը յատկապէս և տեղացի հայերուն տնտեսական կեանքին մէջ, տարբերակ նոր աղբիւրներ բանալով անոնց համար:

Մեր առեւտրական զատակարարը մէջ չի կան բաւական յանգուցն ու ձեռնարկը մարդիկ որ նմանօրինակ ձեռնարկներու փորձութիւնն ունենին ինչ իրենք օգտուելու և ինչ ինչուս ու զարնուած ժողովուրդի մը, մանաւանդ տարարող ու անտեղծելի կրնուր, օգտակար ըլլալու կրնանք առաջագործութեամբ:

Սակ ամիս մը առաջ, Մարաշի Հայ-բարձրականայ հոգեւոր հոյիւր զէպի Պոլիս իր ձայնուն վրայ մեղի աշխարհով հարգող ինչ գիտնային ընկուր կ'երկար Մարաշի մէջ գործի մեծ գործարան մը հաստատել տալու շատ նպատակաւոր պայմաններու մէջ ինչ ձեռնարկող գրտնառնութեան և ինչ աշխատանքի ժողովուրդին համար: Եթէ չեմ սխալվիր՝ Տօք, Կոստանդնուպոլսի ինկարելութեան վրայ Պատուելին զիմեց տեղւոյ մէջ ծանօթ արեւելեան գործի արդիւնագործողներու, ապա մեկնեցաւ Պոլիս և ցարդ լսած չեմ ինչ հետեանք ունեցան Մարաշի պատուելին զիմեցները:

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է վերջնապէս ըմբռնած ըլլանք առ կանան կէտք ինչ Կիրակեան անասնանք ինչուսութեան ուղղութեամբ չի կրնար զարմանալ, ինչ գիտնային նպատակներ չեն կրնար յատկաւորապէս, և ինչ այս անասնորի կարտուրութեան միակ բանաւոր գործարան կարելի է ապահովել ապրուստի նորանոր միջոցներ հայկականութեամբ ազգային ժողովուրդին, զիւրացնել պարտեան գործը, աշխատանք ստեղծել որոշումներուն համար...:

ՍՈՒՐԷՆ ՊԱՐԹԵՆԵԱՆ

ԽՕՄԲԵՐ ԱՌ ՆԻՆԻ

Միւրոյ աշխարհին մէջ, անոր անդունդներուն եզերքը կատարած փոփոխակից և բազմապարար ճանապարհորդութիւններէս ետք, երբ այնքան մօտը կը զգամ ևս զիս մեծ, հանդարտ նուաճանդակութիւն որուն ծոցին մէջ պարզուած առաքաւսեանք կ'ընդունանք ձեռնուրէ, փորձութեան կ'ունենամ, բոլոր ինքզինքներն յարգող ԽՕՄԲԵՐԻՆԵՐՈՒՆ ԱՅՆ, զրոյն անոնք ապաւորութեանքս, տեսակ մը ձայնուր նոթեր, քու ազգովն համար, որուն վարդապետ էջերը ո՞վ գիտէ սրբան բան կը քաշեն քու կրծի մատուցներու ծոցերէն:

Տեսակ մը կարապի երգ է այս, տնային ինքնա, ձեռնուած այն ամէն հեշտաբոյր կանխութեան որոնց կարգին մէջ երբեմն առաջնակարգ տեղ մը զբաւած ըլլալով չափի մօտեմ երբէք:

Կրնար կը նախնորսին այն մարդերը որոնց քով կը պիտի պէտք եղած համարձակութիւնը և սպասելով անոնց զայտաւան, ժամանակին կ'անցնեն այն պիտիներու հետ որ համարձակել գիտեն:

Եթէ խոստովանութիւններ ընկուր հարկին մէջ կը գտնուի ձեր սիրուհուն, կարելի եղածին չափ ստուեր զրէք անոնց մէջ, որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ ձեռնարկները շատ նպատակաւոր ըլլան ձեզի համար:

Մար: Միւրոյն աշխարհային նաեւ ձեզի եղած խոստովանութեաններուն:

Կրն մը զարգացած ատենիդ՝ երբ կը նշմարէք ինչ անդրդուելի է ան, ամբողջական գործ մը պարտուակ բռնեցէք և մէջ մըն ալ քովը մի գտնաք:

Սիրահարի մը երջանկութիւնը խոսող կը համեմատի իր ստացած նամակներուն երկայնութեանը հետ. ուրիշ երեսով նամակ մը ներքին սիրոյ մը ազդեցոյն է: Բազմաւորներուն կը բաւէ երեք բառ որ ցոյց կուտան տեղը, օրը և ժամը:

Սիրահար մը որ կ'ամուսնանայ, զին էր մին է որ խոյս կուտայ բանակէն:

Շատ հաճելի բան է տուել կնոջմէ մը սիրուիլը, բայց սրբան զժուար բաժնուիլ իրմէ:

Կանխաւ գիտեցէք ինչ ինչ է ձեր սպասուելը. սիրել կուգէք ինչ սիրուիլ, սրտով հետեւ ըստ մէկ կամ միւս պարագային, հարկ է որ ընկալաք իր փոխէք: Գործ ունիք՝ եթէ կը յաւակնէք ինչ սիրել և ինչ սիրուիլ:

Կրնարուն հետ ջանացէք որ յանդուրդ միշտ ձեր քովը ըլլայ. զօրութեան նշան մըն է այդ, քանզի արդաճատեցող կը նային կրնար այն մարդոց վրայ որ կը ջանան անպատճառ իրաւունք ունենալու:

Վերադարձը զժուարացող կերպով մը մի՞ լքանէք ձեր սիրուհիները: Վերադարձը կարու քով զայլ ամէնէն կատարեալ և բանութիւնն է զոր ստատանան ստեղծած ըլլալ երբէք:

Եթէ կնոջմէ մը սիրուելու չէք յաջողած, սիրտերիդ ինչ չի կտորի. ինչ աւանանքներ կան որ պաշտուած են: Նոյն պէս շատ սիրտ մի հասցնէք եթէ զժուարութեաններու կը հանդիպէք սիրելու համար. որքան ուշ զայ սէրը, այնքան զօրաւոր կ'ըլլայ ան:

Կրն մը մը երբ նախնաճի կոխներ կ'ընէ և կամ կ'ամբաստանէ զձեզ ինչ հաւատարմ չէք զանուիր կոր իրեն, չորս բացէք աչքերիդ, անպատճառ զձեզ կը խաբէ կոր:

Երբ կրն մը, ձեր չափաւոր վարկերանին, տակն ու վրայ կ'ընէ միջոցը և կը սրտայ ինչ չիւրերը բռնած են, փոխանակ ըմբռնել վաղելու, գոհարավածան մը զիմեցէք, շատ մը կ'աղկնայ:

Ինչմբով տեղ և հոգով գեղեցիկ կրնար տակի երջանկութիւն կը պարգեւեն մարդու քան անոնք որ հախառն են. qu'importe le flacon, pourvu qu'on ait l'ivresse:

Թափիկները կը կրծեմ, Նինի: Յ. Ա.ՓԻՍԻՐ

Կը խնդրուի մեր յարգելի յոգուածաղկներէն քիչ մը տակի խոսակ տանել զրի մարտութեան ի զիրութիւն գրաշարական աշխատութեանց:

ՍՈՒԷՐԻ ԶՐԱՆՑԻՆ ՔԱՌԱՆԱՄԵԱԿԸ

Նոյ. 4/17. ասկէ քառասուն տարի առաջ ճիշտ այս թուականին էր որ Էօթնի կայսրուհին, Յորանց Ժօզէֆ կայսրը, խաղի Իսմայիլ փաշան, իշխաններ և բարձր աստիճանաւորներ, ութսունէն աւելի մարտանաւերէ, զորանաւերէ ու վաճառականական նաւերէ բաղկացեալ տորմէդով մը՝ 1896ին ձեռնարկեցին Սուէլի ջրանցքին բացման հանգչին: Յորանայի վեհապետէն, բացման հանգչին ներկայ ըլլալու համար Եգիպտոս կրթալէ առաջ, ուղած էր չրջան մը ընել հիւսիսային Սիւէրկրականի մէջ, յաջորդաբար այցելելով Իտալիոյ և Յունաստանի թագաւորներուն ու Օսմանեան կայսեր՝ Վենետիկի, Աթինքի և Կ. Պոլսոյ մէջ: Այս վերջին քաղաքէն էր որ կայսրուհին անցաւ Եգիպտոս: Ուշագրաւ գուգաղաղութեամբ մը, այս պահուս՝ ջրանցքին արտօնութիւնը նորոգելու խնդիրը քննութեան առարկայ դարձած է: Դա՛նքի մէջ կուսակցութիւնները սրայքար մը մղեցին այդ մասին և խաղի վերջերս իր արտասանած մէկ ճառին մէջ այնպիսի ակնարկութիւն մը ըրաւ որ ո՛չ մէկ կողմին համար ո՛ր և է յանձնարարութիւն չէր պարտաւորել: Եւ ըրտաւարը Եգիպտոս, իրենք քիչ մը յանդգնութեամբ, կուգէր իր վրայ առնել արդի ժամանակներու ամենէն հոկայական ձեռնարկը զոր յաջողութեամբ գլուխ հանելու համար՝ պաշտօնականութեան և զործաւորներու ամբողջ լսանակի մը սէտք և զաւ:

Կարելի չէ ուրեմն այժմէն գիտնալ ինչ արտօնութեան այս նորոգութիւնը պիտի թողնի՞ այն միւսնոյն զժուարութիւններուն զոր տն առնեն Բ. Դուալ յարոցը՝ արտօնութեան ֆէրմանը շնորհելու համար վարտ Բարմէրալին բռնած ազդեցութիւն մը բանեցուց օսմանեան կառավարութեան վրայ, միւս կողմէն այս կառավարութեան կեղծապաշտի մէկ անդամը մեքանայութիւններ նիւթեց որոնց յաջողութիւնը յատկապէս անոր չնայալից պաշտօնանկութեանը:

Աշխատութիւնները սկսած էին 1859ին, և 1865ին տակաւին ֆէրմանը կրած չէր: Այս միւսնոյն տարւոյն Ապրիլ 30ին՝ Նապոլէոն Գ. Սլէյքի երկարու համար Մարսիլիա իջած էր. նոյն օրը Մեծ-Եգիպտոս Ֆուատ փաշա՝ որ իր խանդավառած առողջութիւնը զարմանալու համար հարաւային Յորանայ կը գտնուէր, Եկաւ միացաւ կայսեր հետեւորդներուն: Բայց այս վերջինը բնաւ ուշագրաւութիւն չընծայել ձեւացուց անոր ներկայութեան, որմէ պղծակ մնաց Գուատ փաշա. ուստի կայսեր մօտենալով՝ հարցուց անոր ինչ արդեօք զանգաւի բան մը ունէր իրեն կամ իր կառավարութեան զէմ: Նորոգումն մէկ լստով պատասխանեց:

—Յեղեման:

Քիչ օրէն ֆէրմանը շնորհեցաւ, ուրով աշխատութիւնները ստացան այն տեսակ մը օրինաւոր հանգամանքը զոր կ'ուզէր ստանալ Այս պարագային, հարկ է ուրեմն որ արտօնութեան նորագութիւնը կախուած ունենայ Բ. Դուալէն:

Ձեռնարկներու թողով այս խնդրոյն վիճարկութեան հոս յատկապէս իրենք կարող մը չանկան ծանօթութիւններ՝ զրի առնուած Տիւրի Գառէլի կողմէ որ կ'ընկերանար Էօթնի կայսրուհին՝ 1869ին անոր կատարած յաղթական ուղեւորութեան մէջ:

Անցեալ տարի Օգոստ. 15ին, խաղի Նախարարը՝ Ալի սէյ, պարանոցը ձեղքե-

լու համար ամեն կողմէ խափուած հազարաւոր գործաւորներու ներկայութեամբ, բրիչ վերջին հարուածը կուտար՝ Միջերկրականի և Կարմիր ծովու ջուրերը իրարմէ բաժնող փակցոյն (barra)։ Մարդկային յարստեւ և յամառ ուժը առ յաւել կը բաժնէր Ափրիկէն Ասիայէն և իրարու կը մօտեցնէր աշխարհի ծաղրագոյն կէտերը, ստեղծելով անսասան նոր օղէնքներ որոնք մեծապէս պիտի յեղաշրջէին հին եւրոպայի բովանդակ քաղաքականութիւնը։

Մարդկային աւերա սահմաններէն վեր թուոյ ամեն ձևաւորութեամբ պէս՝ Սուէզի ստրամուղին բացուար կը խանդավառէր բոլոր գիտնականները, բոլոր վեհապետները, մինչև յետեւ քսան հազար ֆէլլաաներէ թաղիացեալ բանասերներու այն ճշմարտ բանական գործնական խափառահամբաւը որով կը զուլա հանդեր համար այս գերմարդկային աշխատութիւնը։

100 փոխմէր երկայնութեամբ և 75 մէթր լայնութեամբ խրամ մը կը ճեղքէր անապատը։ Ամեն ցեղէ գործաւորներու թիւը մինչև 25000 կը հասնէր։ Արեւելի և Արեւմտաքի համաձուլումը կ'իրագործուէր արդէն հասարակաց ձևաւորութիւն մը մէջ բոլոր այս մարդերուն գործակցութեամբը։ Յոյներ, Իտալացիներ, Պաղարաղներ, Մալթացիներ քով քովի կ'աշխատէին Հիւսիսէն և կողմարդց հետ։ Իրենց մէջ կը տիրէր խաղաղեցում և արարելէն խանութեան տեսակ մը գործաւորական լեզու՝ զոր ամենքն ալ չառ գիբութեամբ կը հասկընային։

Բովանդակ աշխարհը իր բաժինը պիտի տրէր աշխատաւորներու այս ժողովուրդը անուշանելու համար։ Սուրբ և Ռուսիա իրենց ցորենը զրկեցին, Փոքր Ասիա իր արջառնին ու աշխարհները, Տափառք և Պարսկաստան իրենց ստուգները։ Պարսկաստանի գինիները եղիպատի երկրին ճամբան բռնեցին, Ջուրին չնորձ աչս արգաւանդ հողը կանաչութեամբ ծածկուեցաւ, և բոլոր այս աստիճանները ակառաւան կ'ըլլային նոր երկրի մը փթիթութիւն։

Վերջապէս, վերջին գործիքները ամիսը 200,000 խորանարդ մէթր հող հանելով գետնէն՝ որչափ լայնութեամբ փութ լայնածախք և գործը կ'աւարտէր՝ տեղափոխել յետը 70,000,000 խորանարդ մէթր այն հեղուկանման աւազէն որ գարեթով տարածուած էր երկու աշխարհներու միջև։

Նոր խափառ Իսթաղի փաշան ուղած էր անմոտանալի փաղ մը տալ Սուէզի ջրանցքին բացման հանդէպին։

Եղիպոտոս տոնի մէջ էր։ Իրր մոգական գաւազանով մը՝ հողէն կը բարձրանային զիւլժական սրբաններ, պարտէզներ և բոլոր արուեստները հրաւիրուած էին զիւլժելու համար հանդի

տաւոր կերպով համախմբուած եւրոպական վեհապետները և անոնց ներկայացուցիչները։ Այսպիսի յարմար յանձնարարութեամբ էր մասնաւորապէս Գաճիքի թաւրանին համար, և ֆէլլաան սփարսին գեղեցկութեան տէրքան վաղուց տարտնները և բնագործները չգեղութիւնը աշխարհի մէջ մէկ թափարակման վրայ կարելի էր արտադրել։

Իսթիկի կայսրուհին իր մանուկ հասակէն կը ծանցար Պ. առ Էսէկար որ Սպարտայ մէջ սկսած էր իր նախախորձերը գեղեցկութեամբ մէջ։ Ինք՝ կայսրուհին էր որ զայն ներկայացուցած և ծանոթացուցած էր կայսրը որ ջրանցքի բացման ծրարքին առաջին օրէն իսկ՝ խափուած և սրաշաղկապ էր զամի տէր անդար գիտնական մէջ որոնք քանի քանի անգամներ քիչ մնաց որ անգաջագիտան մասնակի ձևաւորէր։

Կայսրուհին սրտով կը համարէր իրեն Պարսկաստան ներկայացնել Սուէզի մէջ՝ այս բացման հանդէպին առթիւ։ Բնակարկութեամբ իշխան ժողովուրդ Միսրի և բաղձաթիւ հետեւորդներու՝ կայսրուհին էլիլլ գրաստնուով թուրքին մեկնելով Վենետիկ կը հասնէր Հոկտ. 2ին, որովհետեւ Վերթոր Էմմանուէլ փառաք յայտնած էր անձամբ այցելել տալ իրեն Մամլէպոլի հաստատարութիւնը գաղտնի։

Սիլվիայի մէջ կարճատեւ գտարէ մը յետոյ՝ էլիլլ կը հասնէր Կ. Պոլիս։

Բաց ջրանցքի բացման համար որչափ ուժ ժամանակը կը մօտենար և էլիլլ համարը կ'աւ գէպի եղիպոտոս։

Սիլվիայ կայսրուհին համար ստորագրուած և կ'ըլլէր պալատը որ մաւրիտանական ճարտարապետութեան ոճով շինուած հոյակապ շէնք մըն էր և որուն յարկարարութիւնը՝ պարագային համար գարգարութեամբ էին արդիական ճաշակի բոլոր չեղելովները։

Կայսրուհին նմանեցնակը՝ որ ուրի մէթր բարձրութիւն ունէր, ամբողջովին ծածկուած էր կապուտագոյն միտաքով։ Ձեռքերը կը ներկայացնէր արջապոյսի այլարանական նիւր մը։ Սիլվիայի, սնուցուող չորսը սրկապանով մը չըմպուած ուժով ամբողջովին յարկարուած էր ամենահարուստ ժանտիկներով։ Վարդապոյս փայտէ կարասիները՝ ոսկեզօծ սղնձաքանդակներով գեղադարձուած և Սիլվիայ յախճատակով փառնակներով զրուսող ուժով էին, իտալիկ հող տարած էր այս անհետկէն մէջ դնել տալ կայսր կինար։ Ծանր և կայսրագուն իշխանին արծաթ թակերտ արձանը։

Այս բնակարանին, ինչպէս նաեւ անոր ստորաբնութեան և ծառաներուն մէջ ամեն բան կառարկալ սերձանքի և վայելչագեղեցկութեան զորմը կը կրէր։

Փափաքելով իր երկրին քանի մը մասերը ծանոթացնել իր ազնուական հիւրերուն, որոնք հանդէպ հանդէս անցնելով՝ երազի մը մէջ ապրելու սրտառնքը կը կրէին, Սիլվիայ նեղուր վրայէն արշաւանք

մը ստորաբնութեամբ էր գէպի վերին եղիպոտոս։ Երբ մտնէր կը կոխէր, գետին և գերքները կը յատարարէին նախաշին գերքներուն բնուած։ Երբ մտնէր Սիւ մարդիկը, իրենց հանքին խաղաղ կայծերուն տարակին ներքեւ անշարժ գետին երեսը պինձ տրամաններու կը նմանէին, որոնց մոտեցնելու պահանջները կ'երկուրէին գետին հարկուն վրայ՝ լայնութեամբ լայնութեամբ մէջտեղ։

Նոյ. 17ի ստուան, բացման հանդէպին նախախորձը կը մտնէր ջրանցքին մէջ։ Ամենուն առջին կ'երթար էլիլլ, իր մէջ ունենալով կայսրուհին։ Ենար կը հետեւէր Սուարիայ կայսրը իր գրաստնուով, և ապա կուգար ուխտան նախքէ լայնութեամբ կը պատնշուէին աշխարհի բոլոր սպիւրհները։ Ջրանցքին եղիպոտոսը գրաւազարդուած էին, աւազներուն վրայ կանաչ տառերով գորգաբառն փառներ կանդնած էին ամեն կողմէ անհամար լայն մութիւն մը ջրանցքին երկու եղիպոտոսին կը հետեւէր նախքէն չարժու մէն։ Կուս խափառ կանդ տուա թիւանք ինքն մօտ որուն տիւնէրներուն վրայ կը բարձրանար Իսթիկի նորաշէն քաղաքը։ Կայսրուհին, իշխանագլուխները և վեհապետները ցամաք կ'ան՝ աղիկներու համար եղիպոտոսի ամեն կողմերէն եկած արարներուն բանակները։

Վրանները գարգարութեամբ էին ամենէն չէղ կերպարաններով, անապատին աւազը անհերքել կ'աւ իր ամենահարուստ գորգերուն ներքեւ։

Սիլվիայ խափառ իր շարին մէջ պատնէր կ'ընծայէր կայսրուհին, ապա՝ կ'երթի Սուարի-Կառք, «հեղաճարար և վայրայ կ'մտնէր» որ կ'ընէր Հիւսիս արեւմտ ջրանցքին ստեղծելու։ Իր հետէն կ'ըլլէր աշխարհի ամեն երկրներէն պաշտօնական պաշտօնաւորներով իր մը որ ցնծութեան պաշտօններով կ'աղանչէ Պ. առ Էսէկար իր յաղթանակին տեղեւոյ վրայ իսկ։

Հետեւեալ ստուան, էլիլլ նախախորձ իր գլուխը անցած՝ կրկին համարը կ'ըլլէր ջրանցքին մնացեալ մասը կորկու համար։

Նաւերը յամր ու հանդիսական գնացքով մը կը յառաջանան։ Եղիպոտոսի հեծեղաբորքեր եղիպոտ վրայ կ'ընեն իրենց սուրբեր կ'երկրներն ուղանքի ձեւով։ Էլիլլ առաջադրուած երկու նաւային տասնապետներ խորաշար կը նետեն ջրանցքին խորութիւնը չափելու համար։ Այն տան անախիլայ և մեծապայելու տեսարան մը անապատում յաղաւթով կը լեցնէր բոլոր սիրտերը։

Նաւաւորներին գիտեցին երբ մեծ նաւեր կը յառաջանան պայծառ արեւուն ներքեւ՝ կրկնեցնելով աւելի խաղաղութեամբ։ Անոնք ուղիակի Հեղիպոտոսէն, Պարսկաստանէն և Սիւսի անախիլայ և մեծապայելու տեսարան մը անապատում յաղաւթով կը լեցնէր բոլոր սիրտերը։

Անհուն ազդեցակ մը կը բարձրանայ

լայնութեան մէջէն։ Ամեն կողմէ մարդին կեցեցելը կը գնան։

Վերջապէս երկրները կը լայնանան, ջրանցքը կ'ընդարձակի և ժամը 11ին էլիլլ կը մտնէ Կարմիր ծովուն մէջ։

Սուէզի համաշխարհային ջրանցքը հանգիստաւորապէս բացուած էր նախախմբութեան առջեւ։

ՍԱԼՈՆԱԿԱՆ ԿՈՂՈՊԻՏԵՐ

ՔԱՆՈՆԱԿԱՆ ԿՈՂՈՊԻՏԵՐ

«Ազգ»ի մէջ կը կարդանք.

«Եւրոպ. թուրք» Հոկտ. 19 թուով հետեւեալը հրատարակեց. «Ազգ»ի վեհապետը Սուսան Կարապետեան մահուան պատարագութեան վճար Պետրոս Համբարձումեանի, որ Նիւ-Եորքի հարաւոր գործակալ Յովհաննէս Թաւադեանի արմենաց 23 Յուլի 1907ին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՂՈՊԻՏԵՐ

«Աւստրալ»ի խմբագիրներէն Հ. Մաւսկովսկին Հայ կեանքին նախախորձ յարաբարական վերջին տեսարան մեջ հեշտեալ տեսարանը կ'ընէ Ապրիլի խմբագրին ստիւլ։

Ազգագրագիտական խմբագրութիւնը իր խմբագրութեամբ է Ազգային ժողովին։ Այս խմբագրութեան սրբող կ'երեւայ որ Էլիան և իր համախմբները Ազգագրագիտական հարստութիւնները կ'ապագած կամ չառաջարկած են։ Ասիական զեղծում մըն է և իր յանդարտութեան պէտք է այդ մարդիկը պատմութեան, որ կուսակցութեան ալ անոնք պատմութեան։ Մենք չենք կրնար երբեք արգարացնել «Ազգագրագիտական խմբագրութեան» ծիղցիւթական սկզբունքը և կամ՝ «Արշակունի» կ'ընէր իր խմբագրութեանը կամ Քիւրտերը կ'ընէր են, իսկ այժմ ալ Յիւլիանիստները ուստի փառական կամ եկեղեցական հարստութիւնները» խաղաղութեամբ կ'ընէր իրենց յանդարտութեանը գեղեցկութեամբ կ'ընէր կամ աւազակաբարձը Քիւրտը, որ իրենցմէ անհրաժեշտ ալ անհրաժեշտ փառական ինքնաշարք մը մէջ կը գտնուէին։ Վանական կամ՝ եկեղեցական ու հանրային սեփականութիւնները խաղաղութեամբ կամ գաղափարական է իր հանրային զեղծում և ապրելու արարք, կամ՝ սէլ, եկեղեցականութեան է, կը կարծենք այս ինքրի մասին կարելի չէ՝ տարակարծիք ըլլալ, այն տան գեղեցկութեամբ Քիւրտն ալ, կ'ընէր ալ, յեղափոխական ալ յանդարտութեան և ուղիք է պատմութեան կամ՝ գտնէ փառական հաստատութեան։ Սահմանադրութեան արտադրութեան համաձայն Վանական Հարաբարականութեան կը պատմանի բոլոր փառական կայսրանքներուն վերահսկողութիւնը։ Թուրքիայ մէջ ալ զեղ ընտանական փառքեր անհրաժեշտ կայսրանքներուն շահագործումը մասնագետներէ կ'աղանչուած Խորհուրդ մը չառ օգտակարապէս կ'ընէր հողալ, փոխանակ խեղճ փառանայրութեան անհաղթական թողլու զայն։ Հին գարեթու մէջ փառքերը մը-

“ԳԱՇԻՆՔ” Ի ԹԵՐԹՈՒՆԸ [12]

ՄԻՔ. ՆԱԲԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

(ՎԷՊ ՇԻՆՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՈՒՄ)

Կարօյի հողին կամայ կամայ ընտելանալ կը սկսէր, և իր սիրոյ լափիչ քանդող զանաւորները կը յաջորդէր տիրանալ, մեկամարդիկ յիշատակ մը։ Ով որ իր մէջ սիրահատոր էակը մահաւոր սոցաւետ կոտորակներու զփառզուլմանը ունեցած է, անոր աչս վիճակը պիտի կրնայ ըմբռնել։ Մէկ կողմէն խնդրոյն անկարելիութիւնն էր որ աւանդ շատոնց գիտէր, միւս կողմէն Սիւսի նկատմամբ ունեցած եղբայրական սէրը և վերջապէս Հայու պայքարական-ժողովրդական համակերպութեան ուղին յաղթող հանդիսացած էին։ Իր երկտասարդ հողին, տոկուն կամքը, չուրջն ու բոլոր, բնութեան, առօրեայ աշխատութեանց և զրազուհիներուն իր հողեկան տրամադրութեան վրայ ըրած բարեբար մոռացումի ազդեցութիւնը, ինքնանուիրումի գաղափարը, որ իր մէջ արմատ բռնած հոգի չափերով կը մեծնար, կը

մեկնէր զինք այդ բանին։

Չէր մոռնար Սուսանը, որուն տեսքը ամեն անգամին, իր սրտին խոր թափուն մարտուն ամենի տուրման ներկայութիւնը կը զգայնէր։ Թեթեւամտ աղիկ մը ներքեւ ծածկուած արեւոտ և թարախտ վերքը։ Սուսանը ուրիշ գէպքեր և աշխատեց զանապաղ ստատահարներ, իր երեստարդ և զգալուն հողէն անյաղ, բուսն տնեղը գործընկերու առատ ճաւաղ տուրման երկար ատենէ ի վեր սոցաւ ուժ և երազած պարտականութեան ժամն էր, որ կը հնչէր և այդ զրգումը ամենէն աւելի զօրեղ և թափով, կրցաւ զինք գրաւել, իր միւս զրազուհիներ իսկ՝ զէլ առաժամարար՝ զէլ անցնել։

Իրենց ազան Մեր-Հաթի որպէս Պրօն, այն միջոցներուն էր որ Թաւուրցոյ Մուստաֆայի քոյրը, Հայկան տեսնուցած էր։ Թաւուրցոյ հարաւորութիւնը և գեղեցկութեան հուրին կողմ այդ չքնաղ տղան իրենց ազգայն ազգային հարկեր բերուած, անոր ստարկան, անոր գերին և կ'ընէր միտնալմանը եղած էր։

Տիպէթիւ, իրենց ազգային գիւղը, Մանտանէն հեռու չէր, կէս ժամ, երեք քառորդ հողի հարկով տաղին կոյն ի վեր, քար և ձորերու մէջ։

Ըսինք, իր տեղը, որ այս անհանգուծութիւնը իր պատճառն ու պատմութիւնը

ունէր։ Արդարեւ Պրօն և իր ցեղը անհուն սերունդի մը չէին պատկանէր, ուստի և Մուստաֆայի քոյր ձեռք ինչպէս համար գաղափարապէս խորութիւն մը չէր կրնար ըլլալ։ Գեղեցիկ քոյրուհին Պրօնն աւելի փեսացու պիտի չգտնէր։ Բայց արգելքի ուրիշ պատճառներ կային, լուրջ հաւաւուրը և արեւոտ ստատահարներ, որոնց սկիզբը եկէ իրենք, Մանտանցիները, չէին իշեր, բայց անոր զուլթիւնը և մանաւանդ զայն հետեւները, գիտազգարար ամենէն աղիկ գիտէին և մէկ աւելի որ խոր ատկիւններով և տարազոյններով։

Քրօնական ցեղերը կամ աշխարհները Հայաստանի բարձրաստիճանի անտոյի գիւրքերու մէջ, հա հա, գետեղուած, իրենց բնակավայրն ընծաւած գերքերէն օդաւարելով, կ'ընէր են միջախման, անկախ և ապրած են յաղափարութեամբ, աւելի քան երկրագործական աշխատութիւններով։ Միակ աշխատութիւնը՝ եկէ կարելի է աշխատութիւն անուանել՝ որ քոյրական հարաւ ինքնատրութիւնը իր կեանքին, խեղճ հետեւ չէ նկատուած, տարիա խաչահարածութիւնն է, կ'աւաղանքի ժողովրդոյ, և աստանդական, թափառիկ արեւածախնդիւր և ինտարնակ կեանքին, գերազանցապէս վայել այդ գործը։ Ու այդ խալ իր խաղաղ և նախապետական տեսակին

մէջ չի ներկայանար, և ընդհանրապէս։ Իսթիկին հիւսնային և զրախտանման արտադրութեան մէջ, իր հոտերուն կուսար կ'անցնած սեւ մաղէ շինուած վրաններուն տակը, զէնքերը գիտուն վրայ, որն ի բուն անգործ, ծոյլ, և երկնցած քիւրտը ուրիշ բան չի մտածեր և երազը կ'ընէր ալ անգոյսին զիւլքները, ասոր, անոր և նոյն խալ խալին գրացի քիւրտ ուրիշ ցեղերուն հոտերը յաղափարելու ծրարքին վրայ։

Յաղափարութիւնը, կող սուտը, առաւ, ինչ որ քիւրտին բնականէն ծոյլ, վայրենի և աղէտ կեանքին խալին եղած են։

Քիւրդերը երեք կատարելապէս երկրագործ կ'ընէր և նոյնիսկ այն յարմար վայրերը և մշակութեանց տեղերը, որ անհրաժեշտութեան ընկալեցին մէջ իրենց բնակիչը և զրալի Հայերէն—մեծ մասով անոնց բնաշնչմամբ և փոխառութեամբ։ Դեռ անցուցած են և ստիպուած մասամբ մը կէս-հարաւոր, կէս խաչատուր կեանքին համակերպեցնել, այդ սրտազան, կը կ'ընէր արգելք մը եղած չէ իրենց աստանդական և աւաղափարաւոր կեանքին։ Երբ տան մը քանի մը անգամներ իրենց հողերը կը վայրեն, միւս մասը զէնքերով գարգարուն, ամառուայ եղանակին գործանելու, և այլաները և կամ գոտաները կ'ընէ և այսպէսով լեռնայ մէջ, վրանարանի կեանք-

առաջը զարգացման կեդրոններ կցած են, իսկ այժմ սենյակ երկրաբանական գործող- ներու կամ արհեստանոց-գործողներու հա- մար հիմնադրել կեդրոններ կրնան գտնաւոյ: Կը յուսանք թէ նոր Քաղաքական ժողովը վանքերը աչք տեսակէտով ալ օգտակար գործունեութեամբ ծախքը չի խնայեր, քանի որ նոյն իսկ կառավարական օժանդակու- թեան կարելի է յաւաք աչք օգտաշատ գործին յաջողութեանը համար:

Ժողովուրդի Արեւելի ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ի՞նչ բլբլէր մեր նահանգին Սեւեարա- կան վիճակին կենդանութեան տեսող չա- մայի արտադրութեան զարգացումին հա- մար: Ի՞նչ բրաւ մեր տահմանադրական կառավարութիւնը և ի՞նչ գործնական մի- ջոցներ ստեղծեց մեր Մեղրատեան Ժո- ղովը:

Համարակ ժողովուրդին և վաճառա- կանին հաւաքական խնդրանքները ժա- մանակին մատուցած բոլորէն, մինչև հիմա քան մին ալ եղած չաւի:

Ի՞նչ պիտի բլբլէ արդեւորք մնչա՜տ խորովր խնդրանքներուն, որ աստիճան ազգային պիտի բլբլէ անօրինակութիւնները մեր կառավարութեան: Եթէ հրաշքի հա- լատար ուժ մը չստեղծուէր, ասո՜վքը ասնկու. այն կիլիկիան արհաւիրքներուն ու խոզմոխիւններուն, արդեւորք միջոցը պիտի չի կրնայինք գտնել անտեսական զարգացումը կարեւոր գործը յաջողութեամբ համար:

Կեդրոնական կառավարութեան ուժին և զօրութեան աստիճանաշատին կախում կ'ունենան իրաւիկները, ինչպէս նաեւ անտեսական զարգացումն ու ճարտարա- րեստի մշակումը:

Ի՞նչքան տեղեր կան տակաւին ան- մայի, և ի՞նչ մտքեր, հանձնարներ ունենք համարողն պահուստում, ու՛վ դիտել:

Մնացած տարի, Բրօքլինքը բարեկամ մը, որ Պաղատան ամբողջ վիզայի՛նք ըն կերտվեան մը կորնակ հազարն ուսում- նասիրութիւններ կատարելու համար աս- րին տեղի պարտած է, կ'ըսէր թէ՛ Եթէ խնամա մշակու մը անտեսն ալ վիզա- յիկին հոգերը՝ ապահով եղէք թէ՛ մեր կառավարութեան չափը պիտի կրկնա- պատկարէ: Ճիշդ այս խորհուրդին համա- ձայն՝ համարումով կ'ըստմ և ի հարկին կրնամ արաւոյցանել որ եթէ արեւելքը ան- պիկներու պէտքին համար եւրոպային եկած աղբը՝ գոտ խաղաղ պատրաստ- ասած չլրջութեան համար մերժենք գոր- ծածկ, ան ասնն մենք մեր երկրին գոր- ծածկութեան համար պիտի պիտի ունենանք 1,500,000 կենդանոց չափիչ, բայց է՝ մեր այժմու արտադրածը մեզի չպիտի բաւէ խմել:

Կառավարութեան կտրուկ և արդիւն- արդումը կրնայ հրաշք գործել և վրեժ

ժողովուրդը շարժարանքի և հանգիստի մը- ասլ կ'ունենայ:

Եւրոպայի յաջողութեան գաղտնիքնե- րէն մին ճերմակաշուքութեան է եղած. Կեդրոնական մեր կառավարութիւնը ան- լային մէջ գտնել մնաց ալ բարեմասնու- թեան: Եթէ հաւատարմ հաւատարմ ուժով- նայ մեր անկողնայինը, մեր կացութեան տա անկողնային վիճակը, հեն չվախժանին, հաւ լայն ու կոծ, անդին պատերազմաշան վիճակ, քանտանի՛ կըր Մեղրատեան ժողովին մէջ ամուս, ձայն կ'ունենան ան- գոյն նկարագրով՝ ներկայացուցիչներ, մեր կասկածները կը չաւանդ, վարանումը մէջ կը մնանք և մեր մտքերուն մէջ տակաւին թաղմ՝ կիլիկիայ մեր կեդրոններուն և քոյ բերուն լայն և կոծ արաւոյները, պիտի մտալի մեր մտքի հորիզոնը և պիտի ըս- կովնք արդեւորք մեր կացութեան վրայ՝ թէ՛ ալ մէկերին կըցանք բան մը ընել աս խեղճ երկրին բարօրութեան համար:

ՄԱՐԿ

Ազգային Անճոխութիւն

ՊՈԼԻՍ

Ազգ. Երեսի. Ժողովը գումարներ է անցնող արբանք օր, քան մէջ նկատու- ղութեան անտեսութիւն և թեր ու գէ՛մ վի- ճարանութեանց կեդրոններ են երեք խնդիրներ. նախ՝ նորընտիր Քաղաք. Ժո- ղովը անպատեղ ամբողջացումը, որուն համար բաւեր է թէ՛ պիտի աշխատուի հրաժարութեան ընդունել տալու իրենց պաշտօնը, երկրորդ՝ արտադրող պատ- տիրական հրաժարանը, որուն մա- տին ծանօթութիւն արուեր է թէ՛ պէտք չիկող աշխու նոր պատուիրական, քանի որ վարչութիւնը կազմուած է, և երրորդ՝ Ազգային խնդիրը, որուն նը- նկատումը վարչական մասնախումբին տեղեկագիրը գրեւոր է՝ Վարչութեան, որպէս զի տեղեկագիրով ներկայացնել Ազգ. Ժողովին:

— Ասան Ժողովը կիլիկիայ Ս. Կաթու- ղիկոն հրաժարանին վրայ տաք վիճա- րանութիւններ ունենալ լիտ, նոյն օրն իսկ հետագրով խնդրել է Ս. Կաթուղիկ- ան որ չարանակի իր արդունքը, յայտնելով թէ՛ հարկ եղած դիմումը պիտի կատարուի Բ. Դրան մօտ, որպէսզի տեղական կա- ռավարութիւնը զիւրութիւններ ընծայի իրեն: Ասան Ժողովը խնդրել է նաեւ Ս. Կաթուղիկան որ Ասանայի և չըջականե- րու մասին յարմար աստիճանական տե- ղադրանքներու յանկ մը ներկայացնել:

«ԴԱՇԻՆԲ» կը ծախուի Դրանա- րայ Պոն Մարշի գիւնաց ԳՈՒԹԻ ծխա- վաճաղին մօտ: Քաղաքի մէջ վրայ Բրօքլինքը լիտով Ս.Ս.Ս.Ս. ծխալուծանութեան մօտ: Հնչող թուղ Ստալտարգարանի գիւնաց ԹՕԲԱ- ՆԵՆ, գրատունը:

Վարական հարկանքներուն, աստիճանաց ճշգրտութեան, քան անոնք որ աղա ու- նին, կամաւոր տէրեր տկամաց արուելե- րու:

Բայց ճիշդ այս հանգամանքով ալ ինչպէս մեր ներկայ պատմութիւնը կը յուշէ, այն երկու չարանց վաճառողն կայտնիներ նոյնպէս, իր ծանր և մեծա- մեծ անպատեղութիւններէն զուրկ չէր, և որ մի անգամ ալ և միանգամ ընդ միշտ կ'արաւոյցանէր թէ՛ Եթէ ու է հաւատար- ւութիւնը մը ինչպէս պահպանելու, պաշտ- պանելու գաղտնաբէն և միջոցներէն զուրկ, ոչխորներու նման աչքը չար կող- մը, տէրերու և երկրատու պաշտպանե- րու կը դարձնէ, ճարտարագիտութեան գրառարարութեամբ է ալ վիճակին հետե- ւանք ամէն գրեթէ, նկատութիւնները և նուազագույնները ասնկու և համակերպե- րու: Գործողարար իր գաւա կացութեան հետ և ալ համակերպութեան ալին, Եթէ Հայտնական ինչնապահարանութեանը, Եթէ ոչ պատուարներ թայց անմոտեցութեան կա- րեւոր՝ ազգայիններէն մէկը եղած է, աս- կայն ասի՛ն եղած է ի վնաս իր մարդ- կային և հայրենասիրական գրաւմանց և արժանապատուութեան արտադրման և յաւելցումին:

Գեղանի Հայրենի տեսնողութիւն ևս- քը, ալ կողմերը լուրջ խոստանալովու-

Տեղապահ Լուրեր

ՄԻԻՇԻՐ՝ ՔեԱԶԻՄ վաչա, քաղաքիս նախորդ կուսակալը, արբանք օր քաղաքս ժամանկեց:

ՔԱՐԱՍՍԱՍՏ վաչա, որ հաճանակա- տադակները ջնջելու պաշտօն ունի, հոս հասած օրէն ի վեր տակաւին գրեթէ ան- զործ կը մնայ և Երեւոյն գաւա եղած չաւի: ՔեԱԶԻՄ այս ասի՛ն կը գրէ թէ՛ Սախ վաչային Ետեմիշ չերթարուն և ա- լակի մօտէն աւարակները և մասնաւորա- պէս Չարճան հետադարձութեան գործողու- թիւնները վարել չաւելուն պատճառը այն է որ, ինք այս պաշտօնը ստանձնած էր սո պաշտօնով որ բոլորովին սղատ- րլայ իր գործողութեանց մէջ, մինչդեռ կառավարութիւնը զարդ կը գտնուի իրեն չարանց ալ պատմութիւնը, ասանց որու ինքն ալ գործուն ընթացք մը չի կրնայ ունենայ հանդէպ աւարակներուն:

ՆԱԶԿԱՍԷ՛ մուսա են կիրակի օր եր- կու հոգի, Այի Թրիֆոնա և Այի Բոնա- լանիկին լիտերուն մէջ:

ՀՍՏԱՎՈՐՆԵՐԸ գարձալ սկսած են, հակառակ լիտարանութեան կողմէ բազ- միցս եղած ազգարարութեանց, ասանց կշիռի և պակաս հացեր քչել ժողովուր- ղին: Ուստի քաղաքապետութիւնը այս անգամ կրկին ազգարարած է հացադրծ- ներուն անպատճառ կշիռով ծախել հացե- րը և օրինական ծանրութեամբ, յորդո- լիով նաեւ հատարակութիւնը որ կշիռ չի գործածող փութերէն կամ արեւ տեղերէ հաց չի գնէ:

ՔԱՐԱՍՍԱՍ Պատմական աստեղը ան- պարտ արձակած է ՔեԱԶԻՄԻ Անձու և Ռալուսիպանի Այի տնուն անձերը, որոնք ամբաստանուած էին իրեն մասնակից Ազգի 13ի լիտարանի չարմովին և որունց համար բաւած էր թէ՛ պոստանիւր պահած էին գանազան տեղերու մէջ:

ԱՅՏԷ՛՛ Պատերազմական Աստեղը մահուան գառապարտուած է Սիկիւ թը- րիանտիկիկ տնուն անձը որ հովիւ մը սարանած էր Թրիկ մէջ, իսկ իր մեղքակեցը՝ Մուսլիմա Մանճլիստար տաժանակիր տախտակի կատարարած է:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8 նոյ.— Եւրոպական դա- նադան տէրութեանց վերջնապէս հա- մաճախած են կրկնական խնդրանք տալու Բ. Դրան վերջին ծանուցարարն արուելեք պատասխանին վրայ: Այս պատասխանը որ՝ Ռուսիայ տեսակետին համաձայն՝ իրաց արդի կացութիւնը ստացած խաղաղ ան- վտիտն պահելու խնդրով լիտարարուած է, ասալիկայ չարմով մէջ պիտի յանձնե- րու Ուս. Կառավարութեան:

Ինչպէս մեր մասնուած էին: Ամէն ոք զի- տէր և կը կոտնէր որ ալ քանք, արալ գիտեաններու հանդէս անկատելի պիտի չանցնէր, և երկու հոգի և հաւաքաց ալ: Եթէ Երեսն փոխադարձ կրկնութեան, ընդ- հարմանց և արեւահանգութեանց լիտ նչա- նի և սկզբնապատճառը պիտի գտնար: Ազգային տեսանկյունով յայտնուած էր Մուսաղայի ցեղին յարձակումը Մեր- Հասայի վրային վրայ: Բնագիտութիւնը և կիսի ծանր եղած էր, թէ՛ Եւրոպական օրովնա Մուսաղայի մահը եկած էր վերջ մը գնէն ալ մարդկային սարան- գանային, որ պիտի կրնար երկար, զեւ երկար չարանակել: Կուսին այս կարճ ընթացքը և զուտի վերջնապատճառը իսկ արտաճա մը չէր եղած որ հակառա- կորդներ իրենց ալ յայտնութեան օգ- տուած Քաղաքացի պաշտի հայ զիւրերէն քանի մը հոտեր քչէին, չկողտակին գա- նունք:

Մուսաղայի մահը, որքան անտեսելի, ստիկայ, ինչպէս տեսնէք, մեծ յազգւմ մը ստա՞ծ բրաւ. երկու աշխրհներուն մէջ: Այդ կուսին համարը բոլոր վա- ռարական տարածուեցաւ: Կը հակադէր- օչելու գործողարար որ երկու օրերիմ աշխրհներուն լիտանութեանց աչք պա- րագրուի տակ վերաբնութեամբ մտադրուի անակի վրձնարարութեանց լիտ ասիկը

ՆՈՅՆ.— Կը կարծուի զիւնայ թէ պաշտան տէրութեանց պատանները ա- ռալիկայ չարեքարթի օր հաւաքական զի- մաւ մը պիտի ընեն արտաքին գործոց նախարարին մօտ և անոր պիտի յանձնեն իրենց կառավարութեանց պատասխանը՝ ի մասին կրկնական խնդրանք:

ՆՈՅՆ.— Նախարարաց խորհրդոց աչ- սորուան նիստին մէջ նախարարները դա- ղեցան ընթացիկ գործերով և մասնաւոր- րաւոր 250 միլիոն ֆրանքի փոխառու- թեան ծրագրով, որ ասաճարկուած է Հանրապետ չինութեանց նախարարին կողմէ: Միջազգային դաշտերուն մէջ ջը- րանցները բանալու աշխատութեանց ձեռ- նարկելու. ինչպէս նաեւ գաւառներու մէջ կամուրջներու, ճարաններու և խճուղի- ներու չինութեանց համար:

Ժողովը համաձայն գտնուելով այս մասին, կը կարծուի թէ ծրագրեր ի մա- տայ խորհրդարանին հաւանութեան պիտի ներարկուի:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ 9/22 ՆՈՅՆ՝ 1909		
ԲԱՄԱԿ		
	Այլ/Ին	
Լիւրուր	Յուն, Փետր.	7 58
	Մայիս Յունիս	7 65
Նիւ-Եօրք	Յունիս	14 55
	Մայիս	14 97
	ՍՈՒՐՃ	
Լոտոն	Մայիս	32 3/8
	ՀԱՔԱՐ	
»	Դեկտ.	12 7/5
	ՅՈՐԵՆ	
Լիւրուր	Դեկտ.	8 7/8

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՇՊԵՆԱԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Իգմիրէն մինչև Նիւ Եօրք միայն 95 ԳՐԱՆԲ, Ամենամեծ չողանա- ներով, արագ, հանգիստ ու աղ սնով ճառ- բորդութեան

Գ Ի Մ Ե Յ Ի Բ
Հ. ՇԱՀՈՒՄԻ
Բաւած Հօնիչեր
50—23

ԱՐԴՈՒԿԱՅԵՐԻ «ԱՐԱՔՍ»

Ս. Ատեմանտու Եկեղեցւոյ զիւնացը, ստիկի Սրամայիկի կից խանութը, կար- ղուելու փայլուն օճիքներ արանց և կա- նանց վերաբերեալ ամեն տեսակ ձեւանկե- դէներ, կը կարելի չապկներ խիստ դիւ- րամասցիկ զիւներով:

Փորձի համար հանցէք գէթ անգամ մը զիւնը. չախաղանց զո՛ն պիտի մնաք: Ընկեթ ՅՈՒՍԷՓ, ՌՈՒԲԵՆ
8—2

պիտի հայկալովէր:

Քաղաքացիք իրենց հրեկն աղջիկը վրայ տուած և իրենց հօգը ցեղապետը, ի- րենք իրենց աչքին կը նուազանային նոյն չափով որ Մեր-Հասուն իր ձեւանկ մօ- րուքին տակին անոնց վրայ խնդրուի, իր որդւոյն յալչաւիւմ հարսին զեկեղեցւ- թեանը գո՛ն, հպարտ և երջանիկ, Մու- սաղայի սպանմամբ ցեղական կարեւոր վրէժով մը պատուաւորութիւնը յաղեցած՝ կը բարձրանար, կը խորտար: Իր ձէլուի անգուստը և վաղբերի օղին էր որ կը զարթնուէր: Երկար տուն էր որ իրենց փոխադարձ կրկնելու ալքան փոխական արդիւնքի մը չէին յանգած:

— Մեր, լուսն էին ամենուս իր ցե- ղակիցներն, զայնակիցները և ծառաներն իրենց հնորաւորութեանը մատուցած այն պահուն երբ միւս ցեղը Մուսաղայի մահը կ'ողորմու. կը հնչէինք Սեր, Սկաւն ու Մարգարէն քաւալին միշտ կորուն ընեն և քա լիտաններու ճիւղը, քա վրա հանքուն վրին սկս ծաւ և կալու թո՛ղ քա տունը և ձգեով քա ցեղը և բարեկամները պարծին և վառաւորին իրենց տիրոջ յաջողութիւններով, ու լիտ մեր ծիրանը ուրախանան մեր աղիւղ տի- րոջ բարձրացումով:

Ու Մերին սկսար, տունը և զիւրը հայալ կերպով մը վառաւորած այս ու- լախութեան կը ցնծային:

(ՇաւուրԱսկի)

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ